

Nr 12

Utlåtande i anledning av väckta motioner om avförande av uppgift ur straffregistret samt om viss begränsning av straffregisteruppgifterna.

Första lagutskottet har behandlat följande tre inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

- nr 46 i första kammaren av herr *Schött m. fl.*,
- nr 62 i andra kammaren av herr *Fröding m. fl.* och
- nr 578 i andra kammaren av fru *Eriksson* i Stockholm *m. fl.*

I *motionerna I:46* och *II:62*, vilka är likalydande, hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en utredning angående möjligheten att efter viss tids förlopp låta avföra straffuppgift ur straffregistret.

Motionen II:578 utmynnar i hemställan, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, »att i anslutning till en omläggning av brottsregistreringen även prövas möjligheten av att i straffregistret endast införa uppgifter om dömda över 18 år».

Straffregistret

Bestämmelser rörande allmänna straffregistret finnes i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister samt i kungl. kungörelsen den 26 november 1914 om uppgifter till straffregistret och om registrets förande.

Straffregistret föres hos fängvårdsstyrelsen. Förutsättningarna för att en person skall registreras i registret anges i 1 § nämnda lag. Registret skall enligt lagrummet innehålla uppgifter angående dem, som av domstol eller myndighet här i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till dagsböter ej under sextio eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete eller med tillämpning av 6 § samma kapitel till böter, eller
2. erhållit villkorlig dom, eller
3. blivit dömda till ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, eller
4. blivit dömda till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, eller
5. förklarats vara övertygad om någon med straff belagd gärning men i anseende till sinnessjukdom ej kunna till ansvar fällas, eller
6. blivit dömda till tvångsarbete.

Straffuppgift skall enligt 7 § avskiljas ur registret dels om högre rätt frikänt den registrerade, befriat honom från tvångsarbete eller ådömt annat icke villkorligt ansvar än i 1 § sägs, dels om den registrerade avlidit, dels om 90 år förflutit från hans uppgivna födelseår.

Enligt 11 § första stycket lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar må uppgifter och anteckningar, som tillhör straffregistret, ej utlämnas i annat fall eller i annan ordning än i straffregisterlagen sägs. Enligt denna gäller härom följande.

Utdrag av registret är av två slag, fullständiga och begränsade. Därjämte meddelas för statistiska ändamål fullständiga utdrag utan namn på dem uppgifterna avser.

Om fullständiga utdrag stadgas i 8 § 1 mom. Sådant utdrag är registerföraren pliktig att lämna om begäran därom framställes av någon bland vissa uppräknade myndigheter, nämligen domstol, länsstyrelse, allmän åklagare, annan myndighet, som enligt lag äger förordna om häktning, interneringsnämnden, statens kriminaltekniska anstalt, justitiekanslern, justitieombudsmannen och militieombudsmannen. Annan myndighet kan erhålla utdrag om Konungen för särskilt fall därtill lämnat tillstånd. Också enskild person kan erhålla fullständigt utdrag. Förutsättning är, att hans rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret än som framgår av begränsat utdrag och att fångvårdsstyrelsen meddelat honom tillstånd att erhålla utdraget.

Begränsat utdrag (8 § 2 mom.) avser bevis om att viss person ej förekommer i straffregistret såvitt angår annat förhållande än dom å böter eller villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter. Sådant utdrag må meddelas åt vederbörande själv om han med intyg av länsstyrelse, underrätt, häradshövding, borgmästare, svensk beskickning eller svenskt konsulat styrker att hans rätt kan vara beroende av sådant bevis.

Motionerna

I *motionerna I:46* och *II:62* erinras om gällande bestämmelser rörande straffuppgifters avförande ur registret och ifrågasättes, huruvida icke ett avförande även skulle få äga rum sedan viss lång tid förflutit från påföljdens avtjänande eller upphörande. Som skäl härför anföres, att företeende av bevis om strafffrihet brukar föreskrivas i vissa fall. En person kan därför under hela sin livstid bli lidande på att han en gång införts i registret. Detta synes föga humant och knappast heller nödvändigt. Som exempel anföres förhållanden vid ifrågasatt emigration.

I *motionen II:578* framhålles, att vanart under ungdomsåren, som straffats med t. ex. villkorligt frihetsstraff, till följd av bestämmelserna om avförande av straffuppgifter innebär en livslång märkning, medan ett omhändertagande av barnavårdsnämnd, även om detta bestått i ett långvarigt

frihetsberövande, icke ger en sådan stämpel. Med den ökade internationella samfärdsel, som nu råder, är det icke rationellt, att en straffregisteruppgift, som mera slumpartat träffar asocial ungdom, skall klippa av möjligheterna att vid mogen ålder erhålla inresetillstånd i vissa länder.

Pågående utredning

För närvarande förekommer registrering av brott och förseelser i ett flertal olika register hos skilda myndigheter. I motioner vid 1948 års riksdag yrkades, att åtgärder skulle vidtagas till skydd för individen mot ett överdrivet registreringsväsende rörande brott och förseelser. Första lagutskottet (utl. 1948:44) ansåg, att den kritik, som riktats mot gällande brottsregistrering, i många hänseenden var välgrundad. På hemställan av utskottet beslöt riksdagen i anledning av motionerna att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om översyn av gällande bestämmelser angående registrering av brott och förseelser.

Genom beslut den 21 januari 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt *strafflagberedningen* att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Detta uppdrag fullgjorde beredningen i viss del i anslutning till det år 1953 avlämnade förslaget angående enhetligt frihetsstraff m. m. (SOU 1953:17). Beredningen föreslog, bland annat, att anteckningar om straff i vissa fall icke skall medtagas i fullständigt straffregisterutdrag sedan en tid förflutit. De anteckningar, som sålunda icke skall medtagas, avser villkorlig dom, när åtta år förflutit från domen, ungdomsfängelse, fängelse i högst ett år och tvångsarbete, när åtta år förflutit från verkställighetens slut, annat fängelsestraff å viss tid, när femton år förflutit från verkställighetens slut, samt förvaring eller internering, när femton år förflutit från utskrivningen.

Sedan strafflagberedningen därefter hemställt om befrielse från att i övrigt utreda frågan om registrering av brott och förseelser, tillkallades den 5 april 1956 en särskild *utredning för översyn av brottsregistreringen*. I direktiven framhålles bland annat, att i fråga om registrering av brottslighet hänsyn bör tagas till om brottet begåtts en längre eller kortare tid tillbaka. I samband därmed erinras om strafflagberedningens förslag, som möjliggör för den, som antecknats i det allmänna straffregistret, att efter en viss tids förlopp bli befriad från denna belastning.

Enligt uppgift har utredningen för översyn av brottsregistreringen nu slutfört sitt uppdrag, såvitt gäller den allmänna brottsregistreringen. I samband därmed har utredningen behandlat frågan om formerna och villkoren för utfärdande av s. k. vandelsintyg. Utredningens betänkande beräknas bli avlämnat inom kort.

Utskottet

Det allmänna straffregistret, som föres hos fångvårdsstyrelsen, skall innehålla uppgift om personer, som av domstol eller myndighet ålagts viss påföljd. Straffuppgift skall avföras ur registret — förutom i fall som föranledes av att underrättens avgörande ändras i högre instans — när den person uppgiften avser har avlidit eller när nittio år har förflutit från hans uppgivna födelseår. Utdrag av straffregistret kan erhållas av enskild person. Förutsättning är, att hans rätt är beroende av sådant bevis.

I förevarande motioner hemställes dels om utredning angående möjligheten att efter viss tids förlopp avföra uppgift ur straffregistret, dels om prövning av möjligheten att i straffregistret endast införa uppgifter om dömda över 18 år.

Såsom framgår av ovanstående redogörelse har 1956 tillsatts en särskild utredning för översyn av brottsregistreringen. Enligt vad utskottet inhämtat, har utredningen behandlat de i motionerna upptagna spörsmålen och kommer dess förslag härutinnan att framläggas inom den närmaste framtiden. Utskottet anser därför, att något initiativ i nuvarande läge icke bör tagas från riksdagens sida.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I:46 och II:62 samt II:578, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd..

Stockholm den 1 mars 1961

På första lagutskottets vägnar:
INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Per Olofsson, Nyström, Gezelius, Alexanderson, Erik Svedberg, Svanström och Hilding;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, fru Johansson, herrar Östrand, Gustafsson i Borås, Fröding, Zetterberg, Larsson i Norderön och Martinsson.